

مقایسه دلزدگی زناشویی زنان و مردان متاهل عضو و غیر عضو در شبکه های اجتماعی مجازی

کبری شمشیربند

چکیده

پژوهش با هدف مقایسه دلزدگی زناشویی زنان و مردان متاهل عضو و غیر عضو در شبکه های اجتماعی مجازی شهرستان ساری انجام شد. این پژوهش از نظر تحقیق، کاربردی و روش علی-مقایسه‌ای بود. جامعه آماری کلیه زنان و مردان متاهل عضو و غیر عضو در شبکه های اجتماعی مجازی ساری بوده که تعداد ۱۶۰ نفر با روش نمونه گیری در دسترس (۸۰ نفر عضو و ۸۰ نفر غیر عضو) به عنوان نمونه انتخاب شدند. ابزار گردآوری داده ها پرسشنامه دلزدگی پاینز، افسردگی بک، سلامت معنوی (SWB) توسط پالوتزبان و الیسون (۱۹۸۳) و پرسشنامه نگرش مذهبی بود که برای افراد عضو در شبکه های اجتماعی مجازی به صورت آنلاین و افراد غیر عضو به صورت دستی توزیع گردید. داده های بدست آمده توسط نرم افزار آماری SPSS-24 و با به کار گیری آزمون تی تجزیه و تحلیل شد. نتایج آزمون نشان داد با توجه به نتایج بدست آمده از پرسشنامه های دلزدگی زناشویی و با توجه به اینکه سطح معناداری در این آزمون بزرگتر از ۰/۰۵ است بنابراین تفاوتی بین افراد متاهل عضو و غیر عضو در شبکه های اجتماعی از نظر دلزدگی وجود ندارد.

واژگان کلیدی: دلزدگی زناشویی، شبکه های اجتماعی، زنان و مردان متاهل

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی

مقدمه

با ورود به عصر اطلاعات و جامعه شبکه ای، در بیشتر حوزه ها شاهد تحولات تکنولوژیکی گوناگون هستیم. اینترنت به مثابه رسانه ای جدید و یکی از مهم ترین دستاوردهای انقلاب ارتباطات، از محدودیت های الگوهای چاپ و پخش در ارتباطات فراتر رفته است. هم اکنون از طریق اینترنت و شبکه های وابسته به آن جهان جدیدی به موازات جهان واقعی به وجود آمده است (بابایی، ۱۳۹۴). یکی از وسایل ارتباطی جدید و نوظهور پیدایش شبکه های اجتماعی مجازی می باشد که با توجه به اینکه جهان را فشرده تر و ارتباط اجتماعی بین افراد کشورهای مختلف با فرهنگ ها و هویت های متفاوت را میسر ساخته است. همچنین شبکه های اجتماعی به فضایی تبدیل شده اند که افراد در اینجا تا حدودی آزادی دارند و می توانند تاثیری زیادی بر هویت و سلامت افراد ایجاد کنند (امینی و اکبری، ۱۳۹۱). استفاده کنترل نشده از اینترنت و فضاهای مجازی افراد را در معرض خطر اثرات مضر آن بر تکامل فیزیکی، اجتماعی و سلامت روان قرار میدهد که از آنها می توان به مشکلات اضطراب، افسردگی، ضعف بینایی، چاقی، تعارضات ملی و مذهبی، دلزدگی زناشویی اشاره کرد (عدلی پور، ۱۳۹۱). شبکه های اجتماعی به طور کلی با اهدافی از قبیل سازماندهی انواع گروه های اجتماعی مجازی (با تکیه بر اشتراکات مختلف و رسیدن به هدف مشترک غالباً سیاسی، اجتماعی و فرهنگی در دنیای واقعی)، توسعه مشارکت های اجتماعی، به اشتراک گذاشتن علاقمندی ها توسط اعضا (از مهمترین کارکردهای شبکه های اجتماعی است که بدون آن، شبکه ی اجتماعی معنا ندارد. کاربران دغدغه ها و علایق و دل مشغولی های خود را با یکدیگر به اشتراک می گذارند)، ایجاد محتوا توسط اعضا برخلاف سایر رسانه ها، تعامل و تاثیرگذاری مخاطبان در تولید و انتخاب محتوای دلخواه زیاد است و قدرت انتخاب بیشتری دارند (تیلور 'و همکاران، ۲۰۱۲). استفاده کنترل نشده از اینترنت و شبکه های اجتماعی مجازی بدون شک میتواند تاثیر مخربی در بنیادی ترین نهاد اجتماعی یعنی خانواده بگذارد که می توان به دلزدگی زناشویی به عنوان یکی از این آثار مخرب اشاره کرد. استفاده مدیریت نشده از اینترنت و شبکه های اجتماعی می تواند مشکلاتی را برای خانواده بخصوص زوجین بوجود آورد، از جمله تاثیر بر روابط زناشویی به صورت منفی و افزایش ناسازگاری ها و بالا رفتن طلاق، بی اعتمادی و دروغ گویی بین اعضای خانواده، کاهش ارتباط کلامی و چهره به چهره، کاهش ارتباط بین زوجین و کوتاهی در انجام وظایف مربوطه را نام برد. نمی توان تصور کرد وسایلی که بر گروه های مختلف اجتماعی تاثیر می گذارد بر گروه به تمام معنا اولیه، یعنی خانواده تاثیر نگذارد (قلعه نو و فرنام، ۱۳۹۴). بنظر می رسد یکی از عوامل کاهش رضایت زناشویی و به جای آن افزایش دلزدگی زناشویی، استفاده مدیریت نشده و بی رویه از اینترنت می باشد. استفاده از اینترنت و شبکه های مجازی توسط زوجین، ممکن است مقدار زمانی که صرف اوقات فراغت با خانواده خود یا با یکدیگر می کنند را کاهش داده، فرصت را برای برقراری ارتباط با دوستانی که مدتها با آن ها در تماس نبوده اند و یا شرکای احساسی را افزایش دهد و برای کسانی که دچار تعارضهای زناشویی هستند، محیطی را برای فرار از واقعیت فراهم آورد و حتی ممکن است منجر به خیانت های مجازی شود (خلیلی، ۱۳۹۵). دلزدگی زناشویی حالت دردناک فرسودگی جسمی، عاطفی و روانی است که کسانی را متاثر می سازد که توقع دارند عشق رویایی به زندگیشان معنا بخشد. دلزدگی از عشق یک روند تدریجی است که به ندرت ناگهانی بروز می کند، در واقع صمیمیت و عشق بتدریج رنگ می بازد و به همراه آن احساس خستگی عمومی عارض می شود. برای افرادی که دچار دلزدگی شده اند زندگی تهی و بی معناست و دیگر اهمیتی ندارد (حاجی زاده جویباری، ۱۳۹۵). این افراد زمانی متوجه می شوند که دچار دلزدگی زناشویی شده اند که علیرغم تمام سعی و تلاش که می کنند، ارتباطات آنها، زندگی با معنایی به آنها نداده است (عظیمی خانقاه، ۱۳۹۵). همچنین استفاده زیاد جوانان از اینترنت هر چقدر بیشتر باشد میزان افسردگی و انزوای اجتماعی آنها بیشتر است (سائرس^۲ و همکاران، ۲۰۰۰). سازمان بهداشت جهانی، سلامتی را از چهار جنبه تندرستی جسمی، اجتماعی، روانی و معنوی تعریف کرده

1. Tailor
2. Sandres

است. در این پژوهش به تعریف سلامت معنوی و ارتباط آن با شبکه های اجتماعی پرداخته می شود. معنویت که گاهی افراد آن را با عنوان سلامت معنوی تعبیر می کنند مثابه آگاهی از هستی یا نیرویی فراتر از جنبه های مادی زندگی است و احساس عمیقی از وحدت با پیوند کاینات را بوجود می آورد. سلامت معنوی دارای دو بعد می باشد. بعد عمودی شامل ارتباط با ماورا و بعد افقی شامل ارتباط با دیگران و محیط است (امیدواری، ۱۳۸۹). برخی مطالعات بیانگر آن است که بدون سلامت معنوی، دیگر ابعاد زیستی، روانی و اجتماعی نمی تواند عملکرد درستی داشته باشد یا به حداکثر ظرفیت خود برسد و در نتیجه بالاترین سطح کیفیت زندگی قابل دستیابی نخواهد بود. شواهد پژوهشی نشان می دهد شبکه های اجتماعی تاثیر بسزایی در رفتارهای فردی و اجتماعی افراد آنان دارد. پژوهش شناگویی و همکاران (۱۳۹۰) نشان داد که بین پایداری مذهبی و نوع الگوهای ارتباطی زوجین رابطه معناداری وجود دارد. همچنین تفاوت معناداری بین الگوهای ارتباطی زوجین در افراد پایبند به مذهب در مقایسه با افراد ناپایبند به مذهب وجود دارد و نهایتاً کرمی و همکاران (۱۳۹۴)، در تحقیق خود نشان دادند بین ویژگی های حساسیت بین فردی، افسردگی، پرخاشگری و روان پریشی با نگرش به روابط خارج از چارچوب زناشویی توسط خود فرد رابطه مثبت وجود دارد. حیدری و رجایی (۱۳۹۶) در پژوهشی تحت عنوان بررسی رابطه بین اعتیاد به اینترنت با رضایت و دزدگی زناشویی دانشجویان متأهل دانشگاه آزاد اسلامی خمینی شهر " به این نتیجه رسیدند که استفاده خارج از میزان به هنجار از اینترنت، رضایت زناشویی را تحت تأثیر منفی قرار داده و یکی از دلایل دزدگی زناشویی می باشد. حسینوند و سواری (۱۳۹۷) پژوهشی با عنوان مقایسه ویژگی های شخصیتی و احساس تنهایی دانشجویان کاربر و غیر کاربر شبکه های اجتماعی انجام دادند. یافته ها نشان داد که میانگین نمرات شخصیت پرونگرایی، شخصیت باز بودن و احساس تنهایی در دانشجویان کاربر شبکه های اجتماعی از دانشجویان غیر کاربر بیشتر بوده و از آن جهت بین میانگین نمرات آنان تفاوت آماری معناداری مشاهده شد. صباغ و همکاران (۱۳۹۹) در پژوهشی با عنوان دزدگی زناشویی و وابستگی به شبکه های اجتماعی مجازی: تفاوت ها در زنان و مردان به این نتیجه دست یافتند که دزدگی زناشویی با میزان وابستگی به شبکه های اجتماعی مجازی رابطه مثبت معنادار دارد. با توجه به نتایج پژوهش های انجام شده افزایش استفاده از اینترنت و به ویژه شبکه های اجتماعی تحت موبایل این روزها به رغم استفاده های مفیدی که دارد، در کنار اشتغال به کار طولانی والدین و تغییر نگرش والدین به تربیت فرزندان، موجبات دوری اعضای خانواده از یکدیگر را فراهم ساخته است به گونه ای که به رغم نزدیکی فیزیکی و در زیر یک سقف بودن در داخل خانواده، گاه فاصله عاطفی و معنوی زیادی را از یکدیگر تجربه می کنند و افراد خانواده کمترین مراودات و گفتگوی همدلانه را با هم دارند. این موضوع آسیب هایی را نیز در خانواده ها به وجود آورده که در کنار سایر عوامل مخرب در روابط خانوادگی، موجبات سست شدن بنیاد خانواده ها و طلاق عاطفی زوجین و کمرنگ شدن صمیمیت میان اعضای خانواده و همچنین گسترش شکاف نسلی را فراهم کرده است. بر این اساس پژوهش حاضر در پی پاسخگویی به این سوال است که آیا بین افراد متاهل عضو و غیر عضو در شبکه های اجتماعی مجازی از نظر دزدگی زناشویی تفاوت وجود دارد؟

روش

این پژوهش از نظر تحقیق، کاربردی و روش علی-مقایسه ای بود. جامعه آماری کلیه زنان و مردان متاهل عضو و غیر عضو در شبکه های اجتماعی مجازی ساری بوده که تعداد ۱۶۰ نفر با روش نمونه گیری در دسترس (۸۰ نفر عضو و ۸۰ نفر غیر عضو) به عنوان نمونه انتخاب شدند. ابزار گردآوری داده ها پرسشنامه دزدگی پاینز، افسردگی بک، سلامت معنوی (SWB)^۱ توسط

پالوتزین^۱ و الیسون (۱۹۸۳) و پرسشنامه نگرش مذهبی بود این پرسشنامه توسط پاپینز در سال ۱۹۶۶ به منظور سنجش میزان دزدگی زناشویی ابداع گردیده است. دارای ۲۰ سوال بوده. شامل ۳ جز اصلی خستگی جسمی (۱۶-۱۰-۷-۴-۱) از پا افتادن عاطفی (۱۸-۱۷-۱۴-۱۱-۹-۸-۵-۲) و از پا افتادن روانی (۲۰-۱۹-۱۵-۱۳-۱۲-۶-۳) می باشد. تمام این موارد روی یک مقیاس هفت امتیازی پاسخ داده می شوند. سطح ۱ معرف عدم تجربه مورد نظر و سطح ۲ معرف تجربه زیاد عبارت مورد نظر است (پاپینز، ۱۹۹۶، ترجمه شاداب ۱۳۸۶). طیف پاسخگویی آن از نوع لیکرت بوده که گزینه ۱ (هرگز) تا گزینه ۷ (همیشه) صورت گرفته است. میزان دزدگی زناشویی طی چند مراحل بدست می آید. مرحله اول: امتیازهایی که به موارد زیر داده شده است با هم جمع می شوند ۲۱-۱۸-۱۷-۱۶-۱۵-۱۴-۱۳-۱۲-۱۱-۱۰-۹-۸-۷-۶-۵-۴-۳-۲-۱. مرحله دوم: امتیازهایی را که به شماره های ۳، ۱۹، ۲۰ داده شده است با هم جمع می شوند. مرحله سوم: امتیاز مرحله دوم از عدد ۳۲ کم می شود. مرحله چهارم: امتیاز مرحله هاول با مرحله سوم جمع می شود. مرحله پنجم: عدد مرحله چهارم بر عدد ۲۱ تقسیم می شود. عدد حاصل درجه دزدگی را نشان می دهد. لازم به ذکر است که اعداد بزرگتر بیانگر میزان دزدگی بالاتر خواهند بود و برعکس. ارزیابی ضریب اعتبار مقیاس دزدگی زناشویی نشان داد که آن دارای یک همسانی درونی بین متغیرها در دامنه ۰/۸۴ و ۰/۹۰ است. روایی به وسیله همبستگی های منفی با ویژگی های ارتباطی مثبت به تایید رسیده است. در ایران نیز نویدی (۱۳۸۴) الفاکرونیخ این پرسشنامه را در مورد ۲۴۰ نمونه پرستار و ۱۲۰ معلم اندازه گیری کرد که عبارت از ۰/۸۶ است. پرسشنامه افسردگی بک^۲ در سال (۱۹۶۷) توسط بک تنظیم شده است. پرسشنامه استفاده شده در این تحقیق فرم کوتاه شده پرسشنامه افسردگی بک می باشد که شامل ۱۳ سوال است. هر گزاره این پرسشنامه شامل یک مقیاس چهارگویه ای است که دامنه آن از ۰ تا ۳ مرتب شده است. بیشینه و کمینه آن به ترتیب ۳۹ و صفر است. پرسشنامه افسردگی بک فرم کوتاه ۱۳ سوالی (BDI-13) برای اندازه گیری در زمینه های مختلف نشانه شناسی افسردگی مانند نشانه های عاطفی (هیجانی)، شناختی، انگیزشی و فیزیولوژی (جسمانی یا بدنی) تدوین شده است (رجبی، ۱۳۸۴) در این پرسشنامه پس از تکمیل آن و جمع زدن نمرات؛ مجموع نمرات ۰-۴ بیانگر فقدان افسردگی مجموع نمرات ۵-۷ بیانگر افسردگی خفیف مجموع نمرات ۸-۱۵ بیانگر افسردگی متوسط مجموع نمرات ۱۶-۳۹ بیانگر افسردگی شدید می باشد (فتحی آشتیانی، ۱۳۹۵). در پژوهش رجبی (۱۳۸۴) پایایی پرسشنامه افسردگی بک فرم کوتاه ۱۳ سوالی به روش آلفای کرونباخ ۰/۸۹ و به روش تنصیف ۰/۸۲ بدست آمد. مقیاس سلامت معنوی (SWB)^۳ توسط پالوتزین^۴ و الیسون (۱۹۸۳) طراحی شده است. این مقیاس یک پرسشنامه حاوی ۲۰ عبارت است که پاسخ های آن برطبق مقیاس لیکرت ۶ قسمتی (از کاملاً موافقم تا کاملاً مخالفم) می باشد. این مقیاس به دو گروه سلامت مذهبی و سلامت وجودی تقسیم می شود که هر کدام ۱۰ عبارت را شامل شده و نمره ۶۰-۱۰ را به خود اختصاص می دهد. عبارت های فرد سلامت مذهبی و عبارت های زوج سلامت وجودی را نشان می دهند. نمره کل سلامت معنوی جمع نمره های این دو زیر گروه می باشد که بین ۱۲۰-۲۰ خواهد بود. در عبارتهای با فعل مثبت پاسخ های «کاملاً موافقم» نمره ۶ و «کاملاً مخالفم» نمره ۱ را می گیرند و بقیه عبارت ها که با فعل منفی هستند، پاسخ های «کاملاً موافقم» نمره ۱ و «کاملاً مخالفم» نمره ۶ را می گیرند. مجموع نمرات به دست آمده را می توان به صورت زیر دسته بندی نمود: سلامت معنوی در حد پایین ۲۰-۴۰ سلامت معنوی در حد متوسط ۴۱-۹۹ سلامت معنوی در حد بالا ۱۰۰-۱۲۰ این پرسشنامه در ایران توسط مژگان عباسی در سال ۱۳۸۴ بر روی ۲۸۳ دانشجوی پرستاری دانشگاه های ایران، تهران و شهید بهشتی اجرا گردیده است. برای این پرسشنامه $R=0/82$ گزارش شده است. پرسشنامه جهت گیری مذهبی آلپورت، شامل ۲۱ جمله است که به آزمودنی ارائه می شود. سوالات آزمون دارای چهار گزینه: الف) کاملاً مخالفم ب) تقریباً مخالفم ج) تقریباً موافقم د) کاملاً موافقم می باشد، بر همین اساس این پرسشنامه براساس یک مقیاس چهار درجه لیکرت از ۱ تا ۴ نمره گذاری می شود. این

1. Polutzin
2. Beck
3. Spiritual Well-Being Scale
4. Polutzin

پرسشنامه نقطه برش ندارد و هر چه آزمودنی‌ها در مقیاس‌های مورد بررسی نمرات بیشتری بدست آورند بیشتر دارای آن صفت می‌باشند. آزمون محدودیت زمانی ندارد و به صورت گروهی اجرا می‌شود، همچنین این پرسشنامه محدودیت سنی ندارد و از ۱۶ سالگی به بالا قابلیت اجرا دارد این آزمون در سال ۱۳۷۷ در ایران ترجمه و هنجاریابی شده که اعتبار و روایی آن توسط جان بزرگی (۱۳۷۷) بدست آمده است. همسانی درونی آن با استفاده از آلفای کرونباخ ۰/۷۱، و پایایی باز آزمایی آن ۰/۷۴ است. در این مقیاس، گزینه های عبارات ۱۲ تا ۱۳ جهت گیری مذهبی برونی و عبارات ۱۳ تا ۲۱ جهت گیری مذهبی درونی را می‌سنجند. آلپورت و راس در سال ۱۹۶۷ این مقیاس را برای سنجش جهت گیری‌های مذهبی درونی و برونی تهیه کردند در مطالعات اولیه ای که صورت گرفت، مشاهده شد که همبستگی جهت گیری برونی و درونی ۰/۲۱ است. به منظور تجزیه تحلیل داده ها از آزمون تی تجزیه و تحلیل استفاده شد.

یافته ها

جهت تشخیص نرمال بودن داده‌ها از آزمون کلموگروف-اسمیرنوف استفاده شده که نتایج آن در جدول آورده شد.

جدول (۱) آزمون کلموگروف-اسمیرنوف جهت نرمال بودن جامعه

ابعاد کلان	فراوانی	مقدار آزمون	سطح معنی‌داری	نتیجه آزمون
سلامت معنوی	۱۶۰	۱/۲۳	۰/۱۱	H ₀ تایید
افسردگی	۱۶۰	۱/۳۵	۰/۰۶	H ₀ تایید
دزدگی زناشویی	۱۶۰	۱/۱۱	۰/۱۷	H ₀ رد
نگرش مذهبی	۱۶۰	۱/۰۷	۰/۲۴	H ₀ رد

با توجه به بزرگتر بودن سطح معنی‌داری Sig از مقدار پنج درصد، لذا فرض صفر مبتنی بر نرمال بودن توزیع متغیرها مورد تأیید قرار می‌گیرد و در نتیجه داده‌ها پارامتریک می‌باشند.

فرضیه اول: بین افراد متاهل عضو و غیر عضو در شبکه های اجتماعی مجازی از نظر دزدگی زناشویی تفاوت وجود دارد.

جدول (۲) یافته های توصیفی برای مولفه دزدگی زناشویی

میانگین خطای معیار	انحراف استاندارد	میانگین	تعداد	وضعیت
۰/۱۴	۱/۳۳	۲/۸۳	۸۰	افراد عضو شبکه های اجتماعی
۰/۱۶	۱/۴۷	۳/۰۴	۸۰	افراد غیر عضو شبکه های اجتماعی

جدول (۳) آزمون لون (برابری واریانس‌ها):

دزدگی زناشویی			
Levene Statistic	df1	df2	Sig.
۴,۳۵۲	۱	۱۵۸	۰/۳۹

نتیجه آزمون لون نشان می‌دهد که با توجه به اینکه سطح معنی‌داری محاسبه شده کمتر از پنج درصد است (Sig = 0.039) لذا فرض برابری واریانس ها در فاکتورها پذیرفته نمی‌شود.

جدول (۴) آزمون تحلیل واریانس:

سطح معناداری	آماره F	میانگین مربعات	درجه آزادی	مجموع مربعات	دلزدگی زناشویی
۰.۳۴۸	۰.۸۸۴	۱,۷۵۱	۱	۱,۷۵۱	مجموع مجزورات (مربعات) بین گروهی
		۱,۹۸۱	۱۵۸	۳۱۲,۹۷۶	مجموع مجزورات درون گروهی
			۱۵۹	۳۱۴,۷۲۷	مجموع مجزورات کل

نتیجه آزمون تحلیل واریانس نشان می‌دهد که با توجه به اینکه سطح معنی‌داری محاسبه شده بیشتر از پنج درصد است (Sig = 0.34)، لذا فرض یک رد می‌گردد. یعنی اینکه بین افراد متاهل عضو و غیر عضو در شبکه های اجتماعی مجازی از نظر دلزدگی زناشویی تفاوت وجود ندارد.

فرضیه دوم: بین افراد متاهل عضو و غیر عضو در شبکه های اجتماعی مجازی از نظر افسردگی تفاوت وجود دارد.

جدول (۵) یافته های توصیفی برای مولفه افسردگی

میانگین خطای معیار	انحراف استاندارد	میانگین	تعداد	وضعیت	افسردگی
۰/۴۵	۴/۰۵	۴/۹۳	۸۰	افراد عضو شبکه های اجتماعی	افسردگی
۰/۷۰	۶/۳۱	۵/۹۹	۸۰	افراد غیر عضو شبکه های اجتماعی	

جدول (۶) آزمون لون (برابری واریانس ها)

افسردگی			
Levene Statistic	df1	df2	Sig.
۱۳,۶۶۳	۱	۱۵۸	۰,۰۰۰

نتیجه آزمون لون نشان می‌دهد که با توجه به اینکه سطح معنی‌داری محاسبه شده کمتر از پنج درصد است (Sig = 0.000) لذا فرض برابری واریانس ها در فاکتورها پذیرفته نمی‌شود.

جدول (۷) آزمون تحلیل واریانس:

سطح معناداری	آماره F	میانگین مربعات	درجه آزادی	مجموع مربعات	افسردگی
۰,۲۰۷	۱,۶۰۵	۴۵,۱۵۶	۱	۴۵,۱۵۶	مجموع مجزورات (مربعات) بین گروهی
		۲۸,۱۳۰	۱۵۸	۴۴۴۴,۵۳۷	مجموع مجزورات درون گروهی
			۱۵۹	۴۴۸۹,۶۹۴	مجموع مجزورات کل

نتیجه آزمون تحلیل واریانس نشان می‌دهد که با توجه به اینکه سطح معنی‌داری محاسبه شده بیشتر از پنج درصد است (Sig = 0.20)، لذا فرض یک رد می‌گردد. یعنی اینکه بین افراد متاهل عضو و غیر عضو در شبکه های اجتماعی مجازی از نظر افسردگی تفاوت وجود ندارد.

فرضیه سوم: بین افراد متاهل عضو و غیر عضو در شبکه های اجتماعی مجازی از نظر سلامت معنوی تفاوت وجود دارد.

جدول (۸) یافته های توصیفی برای مولفه سلامت معنوی

میانگین خطای معیار	انحراف استاندارد	میانگین ن	تعداد	وضعیت	سلامت معنوی
۱/۲۵	۱۱/۲۲	۸۸/۰۶	۸۰	افراد عضو شبکه های اجتماعی	سلامت معنوی
۱/۴۶	۱۳/۰۷	۸۲/۸۶	۸۰	افراد غیر عضو شبکه های اجتماعی	

جدول (۹) آزمون لون (برابری واریانس ها):

سلامت معنوی			
Levene Statistic	df1	df2	Sig.
2.508	۱	۱۵۸	۰,۱۱۵

نتیجه آزمون لون نشان می‌دهد که با توجه به اینکه سطح معنی‌داری محاسبه شده بیشتر از پنج درصد است ($Sig = 0.115$) لذا فرض برابری واریانس ها در فاکتورها پذیرفته می‌شود.

جدول (۱۰) آزمون تحلیل واریانس:

سلامت معنوی	مجموع مربعات	درجه آزادی	میانگین مربعات	آماره F	سطح معناداری
مجموع مجذورات (مربعات) بین گروهی	۱۰۸۱,۶۰۰	۱	۱۰۵۱,۶۰۰	۷,۲۸۸	۰,۰۰۸
مجموع مجذورات درون گروهی	۳۴۴۴۸,۱۷۵	۱۵۸	۱۴۸,۴۰۶		
مجموع مجذورات کل	۳۴۵۲۹,۷۷۵	۱۵۸			

نتیجه آزمون تحلیل واریانس نشان می‌دهد که با توجه به اینکه سطح معنی‌داری محاسبه شده کمتر از پنج درصد است ($Sig = 0.008$)، لذا فرض یک تایید می‌گردد. یعنی اینکه بین افراد متأهل عضو و غیر عضو در شبکه های اجتماعی مجازی از نظر سلامت معنوی تفاوت وجود دارد.

فرضیه چهارم: بین افراد متأهل عضو و غیر عضو در شبکه های اجتماعی مجازی از نظر نگرش مذهبی تفاوت وجود دارد.

جدول (۱۱) یافته های توصیفی برای مولفه نگرش مذهبی

وضعیت	تعداد	میانگین	انحراف استاندارد	میانگین خطای معیار
نگرش افراد عضو شبکه های اجتماعی	۸۰	۵۴/۱۹	۴/۷۳	۰/۵۲
مذهبی افراد غیر عضو شبکه های اجتماعی	۸۰	۵۷/۳۰	۷/۳۷	۰/۸۲

جدول (۱۲) آزمون لون (برابری واریانس ها):

نگرش مذهبی			
Levene Statistic	df1	df2	Sig.
۲,۵۰۸	۱	۱۵۸	۰,۱۱۵

نتیجه آزمون لون نشان می‌دهد که با توجه به اینکه سطح معنی‌داری محاسبه شده بیشتر از پنج درصد است ($Sig = 0.115$) لذا فرض برابری واریانس ها در فاکتورها پذیرفته می‌شود.

جدول (۱۳) آزمون تحلیل واریانس:

نگرش مذهبی	مجموع مربعات	درجه آزادی	میانگین مربعات	آماره F	سطح معناداری
مجموع مجذورات (مربعات) بین گروهی	۳۸۷,۵۰۶	۱	۳۸۷,۵۰۶	۱۰,۰۵۸	۰,۰۰۲
مجموع مجذورات درون گروهی	۶۰۷۰,۹۸۷	۱۵۸	۳۸,۴۲۴		
مجموع مجذورات کل	۶۴۵۸,۴۹۴	۱۵۹			

نتیجه آزمون تحلیل واریانس نشان می‌دهد که با توجه به اینکه سطح معنی‌داری محاسبه شده کمتر از پنج درصد است ($Sig = 0.002$)، لذا فرض یک تایید می‌گردد. یعنی اینکه بین افراد متأهل عضو و غیر عضو در شبکه های اجتماعی مجازی از نظر نگرش مذهبی تفاوت وجود دارد.

بحث و نتیجه گیری

یافته های حاصل از تحلیل واریانس فرضیه اول نشان می دهد که بین افراد متأهل عضو و غیر عضو در شبکه های اجتماعی مجازی از نظر دلزدگی زناشویی تفاوت وجود ندارد. این یافته با نتایج تحقیق رجایی، حیدری (۱۳۹۶) همخوانی ندارد. در تبیین این یافته میتوان گفت دلزدگی زناشویی به علت مجموعه ای از توقعات غیر واقع گرایانه و تفکرات غیرمنطقی و فراز و نشیب های زندگی بروز می کند که استفاده گسترده از منابع غیر واقع بینانه شبکه های ارتباطی مجازی بر شدت آن می افزاید، دلزدگی زوج ها به علت وجود اشکال در یک یا هر دو نفر نیست. دلدادگی از عشق یک روند تدریجی است، به ندرت به طور ناگهانی بروز می کند. در واقع صمیمیت و عشق به تدریج رنگ می بازد و به همراه آن خستگی عمومی عارض می شود. که در شدیدترین نوع آن دلزدگی با فروپاشی رابطه برابر است. بنابراین هر چه افراد خودآگاه تر، خوش بین تر و از کیفیت ارتباط زوجین بالاتری برخوردار باشد، به همان میزان از رضایت از زندگی بالاتری بهره مند هستند. و هوش معنوی در برگیرنده منابع معنوی، ارزش ها و ویژگیهایی است که کیفیت ارتباط زوجین را افزایش می دهد. رضایت از ازدواج و سازگاری زناشویی از موارد مهم در ازدواج است. زوجین سازگار، زن و شوهرهایی هستند که از روابط شان راضی اند و در زمینه مسائلی مانند گذراندن اوقات فراغت و مسائلی با یکدیگر تا حد زیادی توافق دارند و سازگاری زناشویی، سنگ زیربنای عملکرد خوب خانواده است و مهمترین عامل پیش بینی کننده بهداشت روانی افراد متأهل است. سازگاری در ازدواج از طریق علاقه متقابل، مراقبت از یکدیگر، پذیرش درک یکدیگر و ارضای نیازها ایجاد می شود. یکی از عواملی که کیفیت ارتباط را بین زوجین کاهش می دهد، دلزدگی زناشویی است.

یافته های حاصل از تحلیل واریانس فرضیه دوم نشان می دهد که بین افراد متأهل عضو و غیر عضو در شبکه های اجتماعی مجازی از نظر افسردگی تفاوت وجود ندارد. افسردگی در افراد غیرعضو در شبکه های اجتماعی مجازی بیشتر از افراد عضو در شبکه های اجتماعی مجازی است. در تبیین این فرضیه می توان گفت برقراری ارتباط با افراد، هر کجا که باشند و در هر زمانی، از طریق این شبکه ها بسیار راحت شده است. شبکه های اجتماعی تقریباً تمام موانع ارتباطی را از میان برداشته اند. یکی از مهم ترین تاثیرات مثبت شبکه های اجتماعی در این راستا ایجاد بستری مناسب برای متحد کردن مردم در جهت رسیدن به اهداف مشخص انسان دوستانه و اجتماعی است. این جنبش ها می توانند تاثیر شگفت انگیز در جامعه داشته باشند. از سوی دیگر نمی توان تاثیرات منفی رسانه ها و شبکه های اجتماعی را نادیده گرفت. یکی از مهم ترین این تاثیرها اعتیاد به این شبکه هاست. صرف ساعت های بی شمار در این سایت ها و شبکه ها می تواند باعث کاهش تمرکز و توجه شود و به ویژه در نوجوانان سطح انگیزه را بسیار کاهش دهد. افراد معتاد به شبکه های اجتماعی یادگیری دانش کاربردی و تخصص را با تکیه بر فناوری و اینترنت جایگزین می کنند. توجه بیش از حد به شبکه های اجتماعی و دنیای مجازی که در اثر رقابتی ناسالم برای جلب توجه بیشتر انجام می گیرد، کاربران را از دنیای واقعی و اهداف واقعی دور می کند. از سوی دیگر مطالعات نشان می دهد افرادی که بیش از حد و اعتیادگونه از شبکه های اجتماعی استفاده می کنند، احساسات منفی بیشتری از جمله افسردگی را تجربه می کنند. میتوان گفت عضویت در شبکه های اجتماعی مجازی و برخورداری از خدمات متعدد آموزشی، فرهنگی، تربیتی و نیازمندیهای آن، امری اجتناب ناپذیر بوده و لازمه ای انطباق با تکنولوژی روز و مدیریت آن، نیاز به اطلاع رسانی و برنامه ریزی قوی و مداوم را ایجاد میکند؛ لذا با توجه به تأثیر عمیق و ریشه دار شبکه های اجتماعی مجازی در زندگی خانوادگی و روابط بین فردی و اجتماعی افراد، پیشنهاد میشود متغیر شبکه های اجتماعی از جوانب متعدد و تأثیرپذیر مانند سبک زندگی، شیوه های فرزندپروری، خیانت زوجین، از طرف ارگانها و مؤسسات خانواده محور، مورد تحقیق و بررسی گسترده قرار گیرد و نتایج آن به اطلاع عموم بالاخص زنان، رسانیده شود تا در ضمن آگاهی از تاثیرات سوء عضویت در این شبکه ها، بتوانند بامدیریت زمان و استفاده ی بهینه و به موقع از این کانال

ارتباطی، در جهت استحکام و حفظ بنیان خانواده به نحو صحیح، گام برداشته و از خدمات مناسبی که از سوی برخی شبکه‌ها ارائه می‌گردد برخوردار گردند.

یافته‌های حاصل از تحلیل واریانس فرضیه سوم نشان می‌دهد که بین افراد متأهل عضو و غیر عضو در شبکه های اجتماعی مجازی از نظر سلامت معنوی تفاوت وجود دارد. در تبیین این فرضیه می‌توان گفت همانطور که در فصل دوم به آن اشاره شد نگرش افراد تاثیر بسزایی در رفتارهای فردی و اجتماعی آنان دارد. میتوان گفت اینترنت و شبکه‌های اجتماعی فی نفسه دینداری و نگرش مذهبی را کاهش نمی دهد بلکه ابزاری هستند که نوع محتوای آنها و نوع کاربرد و استفاده از آنها، پیامدهایی را برای دینداری کاربران دارد، به گونه ای که برخی از محتواها و نوع کاربریها که-که در دوران کنونی بخش در خور توجهی از محتواها را به خود اختصاص داده است باعث کاهش تقویت نگرش مذهبی می شود.می توان به این نتیجه رسید که شبکه‌های اجتماعی و اینترنت میتواند فوایدی را داشته باشدولی با توجه به محتوای مطالب مورد استفاده و نوع استفاده از شبکه های مجازی ، بر کاهش دینداری افراد تاثیر بسزایی دارند و این وضعیت میتواند برای وضعیت عقیدتی و معنوی جامعه آسیب زا باشد.

یافته های حاصل از تحلیل واریانس فرضیه چهارم نشان می‌دهدکه بین افراد متأهل عضو و غیر عضو در شبکه های اجتماعی مجازی از نظر نگرش مذهبی تفاوت وجود دارد ، و با توجه به میانگین دو گروه می توان گفت میزان نگرش مذهبی در افراد غیر عضو شبکه های اجتماعی بیشتر از افراد عضو شبکه های اجتماعی است.در تبیین این فرضیه می توان گفت همانطور که در فصل دوم به آن اشاره شد نگرش افراد تاثیر بسزایی در رفتارهای فردی و اجتماعی آنان دارد. میتوان گفت اینترنت و شبکه های اجتماعی فی نفسه دینداری و نگرش مذهبی را کاهش نمی دهد بلکه ابزاری هستند که محتوای آنها و نوع کاربرد و استفاده از آنها، پیامدهایی را برای دینداری کاربران دارد، به گونه ای که برخی از محتواها و نوع کاربریها که-که در دوران کنونی بخش درخور توجهی از محتواها را به خود اختصاص داده است باعث کاهش تقویت نگرش مذهبی می شود. می توان به این نتیجه رسید که شبکه‌های اجتماعی و اینترنت می‌تواند فوایدی را داشته باشدولی با توجه به محتوای مطالب مورد استفاده و نوع استفاده از شبکه های مجازی ، بر کاهش دینداری افراد تاثیر بسزایی دارند و این وضعیت می‌تواند برای وضعیت عقیدتی و معنوی جامعه آسیب زا باشد.

منابع

- امیدواری، سپیده(۱۳۸۷). سلامت معنوی؛ مفاهیم و چالش‌ها، پژوهش‌های میان رشته ای قرآن کریم، دوره ۱، شماره(۱): ۱۷-۵۸.
- امینی، ارمین، اکبری، مرتضی.(۱۳۹۱). نقش شبکه های اجتماعی مجازی در تحولات غرب آسیا(خاورمیانه)، مطالعه موردی مصر و تونس. تابستان ۱۳۹۱، شماره(۱۶): ۱۳۴ - ۱۴۹
- بابایی، محمود. (۱۳۹۴). " فضای سایبر و الگوهای گفتمانی ". پایان نامه دوره دکترا. دانشکده علوم اجتماعی، دانشگاه علامه طباطبایی، تهران.
- تئاگویی، محمد، جان بزرگی، مسعود و مهدویان، علیرضا،(۱۳۹۰). رابطه پایبندی مذهبی با الگوهای ارتباطی زوجین. فصلنامه روانشناسی و دین، ص ۱۲۰-۳.
- حاجی زاده جویباری، طاهره(۱۳۹۵).پیش بینی تعهد زناشویی بر اساس جهت گیری مذهبی، صمیمیت زناشویی و دلزدگی زناشویی پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشکده علوم تربیتی و روان شناسی، دانشگاه محقق اردبیلی، اردبیل.
- حیدری، حسن؛ سادات رجایی، مریم (۱۳۹۶) . " رابطه بین اعتیاد به اینترنت با رضایت و دلزدگی زناشویی دانشجویان متأهل دانشگاه آزاد اسلامی خمین شهر"، دوره یازدهم، شماره ۱.

حسینوند، پروانه؛ سواری، کریم(۱۳۹۳). "مقایسه ویژگیهای شخصیتی و احساس تنهایی دانشجویان کاربر و غیرکاربر شبکه های اجتماعی". روانشناسی بالینی و شخصیت دانشور(فتار)، <http://cpap.shahed.ac.ir/article-۱۱۲۱-fa.html>.

خلیلی، زهرا(۱۳۹۵). رابطه سبک زندگی و نگرش مذهبی با رضایتمندی زناشویی، پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه آزاد اسلامی مرو دشت.

صباغ، زهرا، صالح زاده، مریم، زارعی، حسن. (۱۳۹۹). دلزدگی زناشویی و وابستگی به شبکه های اجتماعی مجازی: تفاوتها در زنان و مردان. مجله اصول بهداشت روانی. ۲۲(۵)، ۲۹۳-۳۰۰.

عدلی پور، صمد. (۱۳۹۰). تحلیل جامعه شناختی پیامدهای شبکه های اجتماعی مجازی بر هویت کاربران جوان شهر اصفهان. پایان نامه کارشناسی ارشد رشته ها جامعه شناسی. دانشکده ادبیات و علوم انسانی، دانشگاه اصفهان.

عظیمی خانقاه، نازنین معصومه(۱۳۹۵)، بررسی رابطه اضطراب، افسردگی و استرس با میزان استفاده از شبکه ها یا اجتماعی در میان کارمندان صدا و سیما. پایان نامه کارشناسی ارشد. دانشکده علوم انسانی، دانشگاه شاهرود.

کرمی، زکی یی، محمدی، (۱۳۹۴). نقش عوامل روانی واجتماعی در پیش بینی نگرش به روابط خارج از چهارچوب زناشویی در زنان متأهل و ارایه یک مدل بر اساس عوامل مرتبط. مطالعات اجتماعی روانشناسی زن، شماره ۳، صص ۱۵۲_ ۱۲۹.

Sandres, CF, Fihed, TM. (2002). Pilege M. Kaplan.relationship of internet uset. depression and social isolation among adoleseent. 35(138):372_378.

